

УДК 355.53

<https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-3-83/12-19>

Можаровський В. М., доктор військових наук, професор¹ (0000-0003-3542-5407)

Годзь С. В., доктор військових наук, старший дослідник² (0000-0002-7860-2330)

Колесник О. В.³ (0009-0001-1122-1453)

¹ – Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Київ;

² – Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Київ;

³ – Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, Київ

Методичний підхід до обґрунтування перспективної системи підготовки Збройних Сил України в умовах воєнного стану

Резюме. У статті викладено основний зміст методичного підходу (як варіант) до обґрунтування перспективної системи підготовки Збройних Сил України – системи, яка була б здатна функціонувати із потрібною (заданою) ефективністю в умовах воєнного стану. Наведений методичний підхід є основою для подальшого детального розроблення алгоритму удосконаленої (комплексної) методики обґрунтування перспективної системи підготовки Збройних Сил України в умовах воєнного стану, а також її відповідної моделі.

Ключові слова: система підготовки (перспективна система підготовки) Збройних Сил України; системи оперативної, бойової підготовки, підготовки персоналу; суб'єкти, об'єкти, засоби підготовки; рівень підготовки (навченість); удосконалена (комплексна) методика; модель перспективної системи підготовки; воєнний стан.

Постановка проблеми. Аналіз організації і проведення протягом 2022–2024 рр. у Збройних Силах (ЗС) України заходів підготовки персоналу, бойової та оперативної підготовки, аналіз досягнутого рівня навченості військ (сил) дав змогу виявити суттєві проблеми щодо функціонування в умовах воєнного стану системи підготовки ЗС України. Наслідком цих проблем є невідповідність між потрібним та існуючим рівнями навченості (спроможностей) та в цілому боєздатності ЗС України. Зазначене потребує уточнення (корегування) існуючої системи підготовки ЗС України (її підсистем суб'єктів, об'єктів і засобів підготовки) та формування, з урахуванням виявлених проблемних питань і визначених можливих шляхів їх вирішення, перспективної системи підготовки ЗС України – системи, яка була б здатна функціонувати із потрібною (заданою) ефективністю в умовах воєнного стану. Певних коректив, відповідно, потребують складові системи підготовки ЗС України – система оперативної підготовки, система бойової підготовки та система підготовки персоналу. Так, значне зростання в умовах війни потреб військ (сил) у кваліфікованих спеціалістах, боєздатних екіпажах (обслугах), підрозділах і частинах, з одного боку, та суттєві часові обмеження щодо їх підготовки – з іншого, потребують внесення необхідних змін щодо планування й побудови навчально-виховного процесу військ (сил),

вибору оптимальних термінів їх підготовки, форм і методів навчання і виховання, аналізу й упровадження досвіду підготовки в бойових умовах. Насамперед це стосується навчальних центрів (НЦ), центрів підготовки підрозділів (ЦПП), центрів підготовки сержантського складу (ЦПС), шкіл підготовки, а також частин (підрозділів) та органів військового управління, які відновлюють боєздатність (формується).

Внесення необхідних коректив (уточнень) в існуючу у систему підготовки ЗС України та розроблення перспективної системи підготовки ЗС України, яка була б здатна функціонувати із потрібною (заданою) ефективністю в умовах воєнного стану, потребує наукового обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань функціонування системи підготовки військ (сил) присвячено низку наукових робіт та публікацій, зокрема [1–8]. Водночас методики (методичні підходи), які використовуються у наведених роботах, стосуються переважно окремих напрямів дослідження проблем оперативної, бойової підготовки, підготовки персоналу та не передбачають комплексного підходу до дослідження проблем функціонування системи підготовки ЗС України як складної системи організаційного типу. Існуючі методики не можуть бути тим інструментом, за допомогою якого можна обґрунтувати шляхи створення перспективної системи підготовки ЗС України

та її відповідної моделі. Це визначає актуальність дослідження та необхідність розроблення удосконаленої (комплексної) методики обґрунтування перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану.

Мета статті полягає у викладенні основного змісту методичного підходу (можливого варіанта) до обґрунтування перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтування перспективної системи підготовки (ПСП) ЗС України пропонується здійснювати на підставі оцінювання прогнозованої ефективності її функціонування, тобто ступеня досягнення системою цілі функціонування в умовах воєнного стану. Для оцінювання ефективності функціонування системи підготовки (СП) ЗС України на момент часу t у якості узагальненого показника обрано рівень підготовки (навченості) ЗС України $M_{СП ЗСУ}(t)$, за кількісним значенням якого оцінюється рівень ефективності функціонування СП ЗС України в умовах воєнного стану.

Оцінювання ефективності функціонування СП ЗС України здійснюється з урахуванням рівня ефективності функціонування її складових, а саме, системи бойової підготовки (СБП), системи підготовки

персоналу(СПП) та системи оперативної підготовки(СОП).

Введемо позначення: рівень ефективності СБП – $M_{СБП ЗСУ}(t)$; рівень ефективності СПП – $M_{СПП ЗСУ}(t)$; рівень ефективності СОП – $M_{СОП ЗСУ}(t)$.

Узагальнений показник $M_{СП ЗСУ}(t)$ є величиною безрозмірною і може приймати значення у межах від 0 до 1 та відображати рівень ефективності системи підготовки на момент часу t :

$$0 < M_{СП ЗСУ}(t) \leq 1. \quad (1)$$

Якщо зазначений показник має значення близьке до 1, то СП є раціональною і функціонує ефективно. Часткові показники $M_{СБП ЗСУ}(t)$, $M_{СПП ЗСУ}(t)$, $M_{СОП ЗСУ}(t)$ є також величинами безрозмірними і можуть приймати значення у межах від 0 до 1. У свою чергу, кожен із показників, що характеризує ефективність функціонування СОП, СБП та СПП, складається із сукупності часткових показників, які характеризують ефективність функціонування їх елементів (підсистем) – суб'єктів підготовки, об'єктів підготовки та засобів, що забезпечують організацію підготовки.

Враховуючи те, що обрані узагальнений та часткові показники корельовані доцільно значення узагальненого показника $M_{СП ЗСУ}(t)$ обчислювати за допомогою мультиплікативної згортки:

$$M_{СП ЗСУ}(t) = M_{СБП ЗСУ}(t)^{q_{СБП ЗСУ}} \cdot M_{СПП ЗСУ}(t)^{q_{СПП ЗСУ}} \cdot M_{СОП ЗСУ}(t)^{q_{СОП ЗСУ}}, \quad (2)$$

де $q_{СБП ЗСУ}$, $q_{СПП ЗСУ}$, $q_{СОП ЗСУ}$ – вагові коефіцієнти, що характеризують важливість кожної із складових СП ЗС України на певний момент часу t . Значення вагових коефіцієнтів пропонується визначати експертним шляхом (у статті не розглядається).

Пропонований методичний підхід включає три етапи, кожен із яких поділяється на блоки. Структурно-логічну схему методичного підходу до обґрунтування перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану наведено на рис. 1.

ЕТАП 1. Формування вихідних даних для оцінювання ефективності (результативності) функціонування СП (ПСП) ЗС України в умовах воєнного стану.

Етап складається з двох блоків:

Блок 1.1. Вихідні дані (обрані показники) для оцінювання ефективності функціонування СП (ПСП) ЗС України в умовах воєнного стану.

Вихідними даними (показниками) обрано:

поточні (існуючі) за результатами обчислень значення рівнів ефективності систем: $M_{СП ЗСУ}(t)$ – СП ЗС України; $M_{СБП ЗСУ}(t)$ – СБП ЗС України; $M_{СПП ЗСУ}(t)$ – СПП ЗС України; $M_{СОП ЗСУ}(t)$ – СОП ЗС України;

потрібні (задані) значення рівнів ефективності систем (перспективних систем): $M_{СП ЗСУ}^{номр}(t)$ – СП (ПСП) ЗС України; $M_{СБП ЗСУ}^{номр}(t)$ – СБП (ПСБП) ЗС України; $M_{СПП ЗСУ}^{номр}(t)$ – СПП (ПСПП) ЗС України; $M_{СОП ЗСУ}^{номр}(t)$ – СОП (ПСОП) ЗС України. До того ж задається умова, що кожен із наведених вище потрібних (заданих) рівнів має відповідати значенню від 0,7 до 1;

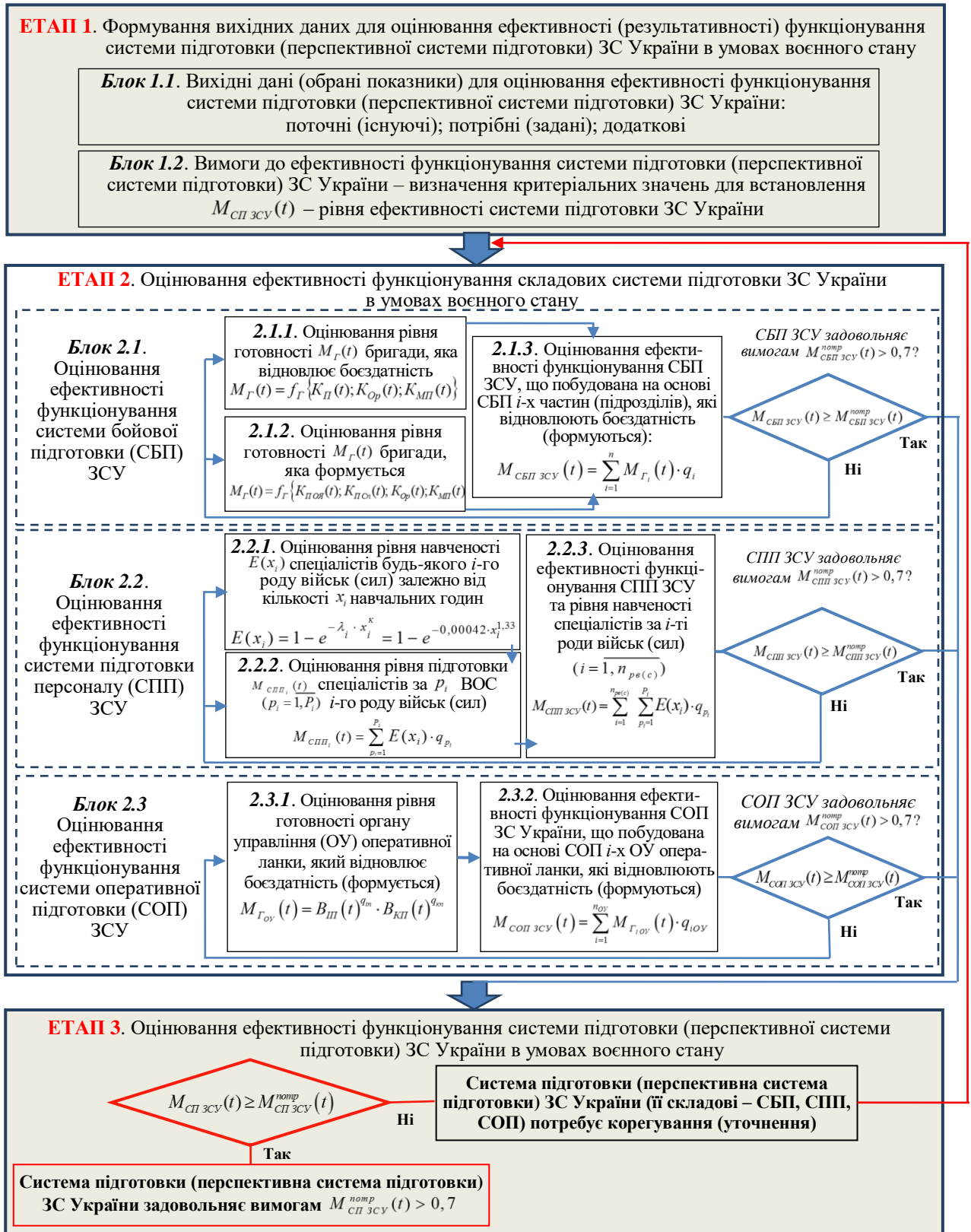

Рис. 1. Структурно-логічна схема методичного підходу до обґрунтування перспективної системи підготовки Збройних Сил України в умовах воєнного стану

додаткові вихідні дані (показники):

$E(x_i)$ – рівень підготовки (навченості) спеціалістів рядового й сержантського (старшинського) складу будь-якого i -го роду військ (сил) залежно від кількості x_i

навчальних годин, що виділяються на їх підготовку протягом навчального періоду в НЦ (ЦПП, ЦПСС, школах) ЗС України та за кордоном;

i – певний рід військ (сил). При цьому $i = \overline{1, n_{pv(c)}}$, де $n_{pv(c)}$ – загальна кількість родів військ (сил), за якими здійснюється підготовка рядового й сержантського (старшинського) складу в НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном;

p_i – певний ВОС i -го роду військ (сил).

При цьому $p_i = \overline{1, P_i}$, де P_i – загальна кількість ВОС i -го роду військ (сил), за якими здійснюється підготовка у НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном;

q_i – ваговий коефіцієнт важливості i -го роду військ (сил) ($i = \overline{1, n_{pv(c)}}$);

q_{p_i} – ваговий коефіцієнт важливості p_i ВОС ($p_i = \overline{1, P_i}$) певного i -го роду військ (сил), за якими здійснюється підготовка у НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном;

C_{p_i} – вартість однієї навчальної години зі спеціалістами рядового й сержантського (старшинського) складу p_i -го ВОС i -го роду військ (сил) в НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном;

C_i – загальна сума фінансових ресурсів, що виділяється на підготовку спеціалістів рядового й сержантського (старшинського) складу певних p_i -х ВОС i -х родів військ (сил) в НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном протягом навчального періоду (відповідно до кількості x_i навчальних годин за кожною спеціальністю), що забезпечує досягнення потрібного рівня їх навченості $E(x_i)$;

Блок 1.2. Вимоги до ефективності функціонування СП (ПСП) ЗС України в умовах воєнного стану.

У дослідженні, з урахуванням досвіду ведення бойових дій, навчань (тренувань) та відповідно до вимог керівних документів рекомендуються такі критеріальні значення для встановлення $M_{СПЗСУ}(t)$ – рівня ефективності СП ЗС України: $0,7 < M_{СПЗСУ}(t) \leq 1$ – СП ЗС України СПРОМОЖНА забезпечити необхідний РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНОСТІ) ЗС України; $0,5 < M_{СПЗСУ}(t) \leq 0,7$ – СП ЗС України ОБМЕЖЕНО СПРОМОЖНА забезпечити необхідний РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНОСТІ) ЗС України; $0 < M_{СПЗСУ}(t) \leq 0,5$ – СП ЗС України НЕ СПРОМОЖНА забезпечити необхідний

РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНОСТІ) ЗС України. Для складових системи підготовки – СОБ, СПП та СОП приймаються такі ж критеріальні значення відповідних показників [11–14].

ЕТАП 2. – Оцінювання ефективності функціонування складових СП ЗС України в умовах воєнного стану. Етап складається з трьох блоків:

Блок 2.1. Оцінювання ефективності функціонування системи бойової підготовки (СБП) ЗС України. Цей блок містить три субблоки:

2.1.1. Оцінювання рівня готовності бригади, яка відновлює боєздатність, до виконання завдань за призначенням на визначений момент часу t за показником РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНІСТЬ) (відповідно до [9–10]):

$$M_{Г}(t) = f_{Г} \{K_{П}(t); K_{Ор}(t); K_{МП}(t)\},$$

де $K_{П}(t); K_{Ор}(t); K_{МП}(t)$ – часткові показники: “рівень підготовки бригади на початку відновлення боєздатності”, “організація БП суб’єктами БП”, “методична підготовленість керівників занять” на дискретний час;

2.1.2. Оцінювання рівня готовності бригади, що формується, до виконання завдань за призначенням на визначений момент часу t за показником РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНІСТЬ) відповідно до [9, 10] та з урахуванням додаткових показників:

$$M_{Г}(t) = f_{Г} \{K_{Поя}(t); K_{Псн}(t); K_{Ор}(t); K_{МП}(t)\},$$

де $K_{Поя}(t)$ – показник, що характеризує рівень готовності організаційного ядра (ОЯ) до виконання завдань відмобілізування (формування) (0,75–0,8); $K_{Псн}(t)$ – показник, що характеризує рівень підготовки спеціалістів певних ВОС, які прибувають із НЦ (ЦПП, ЦП СС, шкіль);

2.1.3. Оцінювання ефективності функціонування СБП ЗС України, що побудована на основі СБП i -х частин (підрозділів), які відновлюють боєздатність (формується) в умовах воєнного стану:

$$M_{СБПЗСУ}(t) = \sum_{i=1}^n M_{Г_i}(t) \cdot q_i; \quad \sum_{i=1}^n q_i(t) = 1, \quad (3)$$

де $M_{Г_i}(t)$ – рівень готовності i -х бригад, які відновлюють боєздатність (формується), до виконання завдань за призначенням на визначений момент часу t за показником РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНІСТЬ). Сумарне значення показників $M_{Г_i}(t)$

характеризує загальний рівень ефективності функціонування СБП ЗС України, що побудована на основі СБП частин (підрозділів), які відновлюють боєздатність (формується) в умовах воєнного стану. При цьому q_i – ваговий коефіцієнт важливості i -ї частини, що відновлює боєздатність (формується); n – кількість частин, що відновлюють боєздатність (формується) на визначений момент часу t у складі ЗС України або угруповань військ (сил).

За умови де $M_{СБП ЗСУ}(t) \geq M_{СБП ЗСУ}^{номп}(t)$, $M_{СБП ЗСУ}^{номп}(t) > 0,7$.

За результатами порівняння отриманих результатів $M_{СБП ЗСУ}(t) \geq M_{СБП ЗСУ}^{номп}(t)$ приймається рішення щодо ефективності функціонування СБП (ПСБП)ЗС України: задовольняє вимогам або ж потребує необхідного корегування (уточнення).

Блок 2.2. Оцінювання ефективності функціонування системи підготовки персоналу (СПП) ЗС України. Цей блок містить три субблоки:

2.2.1. Оцінювання рівня підготовки (навченості) $E(x_i)$ спеціалістів рядового й сержантського (старшинського) складу будь-якого i -го роду військ (сил) залежно від кількості x_i навчальних годин, що виділяються на їх підготовку протягом навчального періоду в НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) [12–15]. Обчислення здійснюється на основі використання Методу обґрунтування обсягу навчального часу підготовки спеціалістів родів військ (сил), а саме, відповідно до Закону зміни рівня навченості (ефективності підготовки) $E(x_i)$ спеціалістів i -ої категорії

$$M_{СПП ЗСУ}(t) = \sum_{i=1}^{n_{рв(с)}} \sum_{p_i=1}^{P_i} E(x_i) \cdot q_{p_i}; \quad i = \overline{1, n_{рв(с)}}; \quad p_i = \overline{1, P_i}; \quad \sum_{p_i=1}^{P_i} q_{p_i}(t) = 1, \quad (4)$$

за умови $M_{СПП ЗСУ}(t) \geq M_{СПП ЗСУ}^{номп}(t)$, де $M_{СПП ЗСУ}^{номп}(t) > 0,7$.

Потрібні фінансові ресурси на підготовку спеціалістів відповідних i -х родів військ обчислюється як: $C_{номп} = \sum_{i=1}^{n_{рв(с)}} (c_i \cdot x_i) \cdot q_i$, порівняно з виділеними ресурсами C .

За результатами порівняння отриманих результатів $M_{СПП ЗСУ}(t) \geq M_{СПП ЗСУ}^{номп}(t)$ приймається рішення щодо ефективності функціонування СПП (ПСПП) ЗС України: задовольняє вимогам або ж потребує необхідного корегування (уточнення).

(профілю) залежно від кількості навчальних годин x_i , протягом яких вони набувають необхідних знань, умінь і навичок, та значень параметрів $k \approx 1,33$, $\lambda_i = 0,00042$, що найбільш прийнятно відображають динаміку навчального процесу спеціалістів будь-якої категорії (профілю):

$$E(x_i) = 1 - e^{-\lambda_i \cdot x_i^k} = 1 - e^{-0,00042 \cdot x_i^{1,33}}$$

2.2.2. Оцінювання рівня підготовки $M_{СПП_i}(t)$ спеціалістів рядового й сержантського (старшинського) складу i -го роду військ (сил) ($i = \overline{1, n_{рв(с)}}$) за p_i ВОС цього роду військ (сил). При цьому $p_i = \overline{1, P_i}$, де P_i – загальна кількість ВОС i -го роду військ (сил), за якими здійснюється підготовка у НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном:

$$M_{СПП_i}(t) = \sum_{p_i=1}^{P_i} E(x_i) \cdot q_{p_i}; \quad p_i = \overline{1, P_i},$$

де q_{p_i} – ваговий коефіцієнт важливості p_i ВОС певного i -го роду військ (сил) (найбільш дефіцитних в умовах воєнного стану спеціальностей).

2.2.3. Оцінювання ефективності функціонування СПП ЗС України та рівня навченості спеціалістів рядового й сержантського (старшинського) складу за всі i -ті роди військ (сил) ($i = \overline{1, n_{рв(с)}}$), які в умовах воєнного стану проходять підготовку в НЦ (ЦПП, ЦП СС, школах) ЗС України та за кордоном:

Блок 2.3. Оцінювання ефективності функціонування системи оперативної підготовки (СОП) ЗС України. Цей блок містить два субблоки.

2.3.1. Оцінювання рівня готовності органу управління (ОУ) оперативної ланки, який відновлює боєздатність (формується), до виконання завдань за призначенням на визначений момент часу t за показником РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНІСТЬ) [15, 16].

$$M_{Гов}(t) = B_{III}(t)^{q_{in}} \cdot B_{КП}(t)^{q_{kn}},$$

де $B_{III}(t)$, $B_{КП}(t)$ – часткові показники “стан індивідуальної підготовки (ІП) військовослужбовців ОУ” та “стан

колективної підготовки (КП) ОУ” на визначений момент часу; q_{III} , $q_{KП}$ – вагові коефіцієнти важливості стану III військовослужбовців ОУ та КП ОУ.

При цьому

$$B_{III}(t) = f_{III}\{C_H(t); C_{II}(t); C_P(t); C_K(t)\},$$

де $C_H(t); C_{II}(t); C_P(t); C_K(t)$ – показники “сукупний рівень навченості військовослужбовців ОУ”, “планування III”, “забезпечення заходів III ресурсами”, “контроль III суб’єктами підготовки” на дискретний момент часу;

$$M_{СОП ЗСv}(t) = \sum_{i=1}^{n_{OY}} M_{\Gamma_{iOY}}(t) \cdot q_{iOY}; \quad \sum_{i=1}^{n_{OY}} q_{iOY}(t) = 1, \quad (5)$$

де $M_{\Gamma_{iOY}}$ – рівень готовності i -х ОУ $i=\overline{1, n_{OY}}$, які відновлюють боєздатність (формується), до виконання завдань за призначенням на визначений момент часу t за показником РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНІСТЬ).

Сумарне значення показників $M_{\Gamma_{iOY}}(t)$ характеризує загальний рівень ефективності функціонування СОП ЗС України, що побудована на основі СОП ОУ оперативної ланки, які відновлюють боєздатність (формується) в умовах воєнного стану. При цьому q_{iOY} – ваговий коефіцієнт важливості i -го ОУ оперативної ланки, що відновлює боєздатність (формується); n_{OY} – кількість ОУ оперативної ланки, що відновлюють боєздатність (формується) на визначений момент часу t у складі ЗС України або угруповань військ (сил). За умови $M_{СОП ЗСv}(t) \geq M_{СОП ЗСv}^{nomp}(t)$, де $M_{СОП ЗСv}^{nomp}(t) > 0,7$.

За результатами порівняння отриманих результатів $M_{СОП ЗСv}(t) \geq M_{СОП ЗСv}^{nomp}(t)$ приймається рішення щодо ефективності функціонування перспективної СОП (ПСОП) ЗС України: задовольняє вимогам або ж потребує необхідного корегування (уточнення).

ЕТАП 3. – Оцінювання ефективності функціонування системи підготовки (перспективної системи підготовки) ЗС України в умовах воєнного стану.

З урахуванням результатів другого етапу здійснюються обчислення узагальненого показника $M_{СП ЗСv}(t)$ – рівня ефективності функціонування СП (ПСП) ЗС України на момент часу t . Обчислене значення цього показника характеризуватиме існуючий РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ (НАВЧЕНОСТІ) ЗС України на момент часу t та є складовою

$$B_{KП}(t) = f_{KП}\{C_3(t); C_O(t)\},$$

де $C_3(t); C_O(t)$ – показники “сукупний рівень злагодженості структурних підрозділів ОУ” та “організація КП суб’єктами підготовки” на дискретний момент часу.

2.3.2. Оцінювання ефективності функціонування СОП ЗС України, що побудована на основі СОП i -х ОУ оперативної ланки, які відновлюють боєздатність (формується) в умовах воєнного стану:

рівня готовності ЗС України до виконання завдань за призначенням (2). За умови $M_{СП ЗСv}(t) \geq M_{СП ЗСv}^{nomp}(t)$, де $M_{СП ЗСv}^{nomp}(t) > 0,7$.

За результатами порівняння отриманих результатів $M_{СП ЗСv}(t) \geq M_{СП ЗСv}^{nomp}(t)$ приймається рішення щодо ефективності функціонування СП (ПСП) ЗС України в умовах воєнного стану:

СП (ПСП) ЗС України задовольняє вимогам;

СП (ПСП) ЗС України (її складові системи) потребує корегування (уточнення).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У статті викладено основний зміст методичного підходу (як варіант) до обґрунтування перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану. Автори вважають, що наведений матеріал є основою для подальшого детального розроблення алгоритму удосконаленої (комплексної) методики обґрунтування перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану, а також її відповідної моделі. До того ж модель перспективної системи підготовки ЗС України повинна відповідати вимогам адекватності, мати чіткі обриси та забезпечувати гарантоване виконання військами (силами) завдань за призначенням у будь-яких умовах обстановки з мінімальними втратами сил, засобів і ресурсів. Саме необхідністю детального розроблення алгоритму зазначеної методики та моделі перспективної системи підготовки ЗС України в умовах воєнного стану визначаються перспективи подальших досліджень за обраним напрямом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Репіло Ю. Є., Георгадзе О. А., Куртсеітов Т. Л., Мікусь С. А., Хома В. В. Методичний підхід

- щодо оцінювання рівня організації підготовки у Збройних Силах України // *Social development and security : Journal of Scientific Papers*. 2022. Vol. 12, No. 5. С. 1–9.
2. Залож В. В., Глуздань О. П. Вибір і аналіз чинників, які впливають на ефективність застосування підрозділів швидкого реагування під час участі у стабілізаційних діях військ (сил) // *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: військові та технічні науки. 2017. № 4 (74). С. 104–114.
 3. Винокуров Д. В. Методичний підхід щодо оцінювання рівня компетентностей змінного складу навчального центру // *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2022. № 2 (44). С. 69–73.
 4. Винокуров Д. В., Георгадзе О. А. Оцінювання якості планування навчально-виховного процесу у навчальних центрах. *Донецький юридичний інститут МВС України: освітні традиції, перевірені часом* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 28 квіт. 2021 р. Маріуполь, 2021. С. 91–93.
 5. Вітченко А. О., Осьодло В. І., Салкуцан С. М. Технології навчання у вищій військовій школі : навч.-метод. посіб. Київ : НУОУ, 2016. 272 с.
 6. Шевчук В. В. Обґрунтування узагальненого показника оцінювання ефективності підготовки окремої бригади територіальної оборони Збройних Сил України // *Збірник наукових праць Військового інституту Київського Національного університету імені Т. Шевченка*. 2020. № 4 (68). С. 100–110.
 7. Пампуха І. В., Георгадзе О. А., Шевчук В. В., Чайковська О. Є., Пехота С. Г. Методичний підхід до оцінювання ефективності індивідуальної підготовки офіцерського складу науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах // *Збірник наукових праць військового інституту Київського Національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 76. С. 130–140.
 8. Neorhadze O. A., Kharabara V. I., Vynokurov D. V., Nakhovich S. V., Savchenko T. V. Methodical approach to evaluate the younger specialists competence level in the specialization of “Topogeodesic and navigation support of troops (forces)” in the training center. *Математичне та імітаційне моделювання систем МОДС 2020* : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 29 черв. 2020 р. Чернігів, 2020. С. 291–295.
 9. Харабара В. І., Георгадзе О. А. Часткова методика оцінювання рівня підготовленості танкової бригади у ході відновлення боєздатності // *Social development and security : Journal of Scientific Papers*. 2019. Vol. 9, No. 4. С. 131–142.
 10. Kharabara V., Repilo I. Partial methodology for assessing the level of methodological training of trainers during combat training of tank brigade during combat readiness. *VUZF Review*. 2020. 5(1). P. 54–57. URL: <https://doi.org/10/38188/2534-9228.20.1.08>.
 11. Serhii Godz, Oleksii Taran. Methodological aspects of justifying the duration of training of specialists of the branches of the armed forces of a formation (unit) // *Journal Military Science*. 2024. Vol. 2, No. 1. P. 128–143. DOI: 10.62524/msj/2024.2.1.11.
 12. Годзь С. В., Можаровський В. М. Математична модель визначення загального обсягу навчальних годин комплексної програми бойової підготовки військового формування типу з'єднання (частина) будь-якого ступеня готовності // *Системи обробки інформації : Щоквартальне наукове видання / ХНУПС ім. Івана Кожедуба*. 2020. № 2 (161). С. 47–58.
 13. Годзь С. В., Можаровський В. М., Пантюшенко Р. В. Оптимізації розподілу навчальних годин Комплексної програми бойової підготовки з'єднання (частини) між спеціалістами (підрозділами) родів військ // *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України : наук.-техн. журнал ХНУПС ім. Івана Кожедуба*. 2020. № 3 (40). С. 25–35.
 14. Годзь С. В. Методологічні основи розроблення Комплексних програм бойової підготовки військових формувань сил оборони держави (Розділ 1.5.) // *Основи воєнно-теоретичних досліджень: нові реалії і технології / моногр. в 4 томах. Том. 2. Дослідження проблем будівництва Збройних Сил*. Київ : ЦНДІ ЗС України, 2022. С. 131–162.
 15. Салаш О. А., Георгадзе О. А. Часткова методика оцінювання стану індивідуальної підготовки військовослужбовців в органах військового управління // *Social development and security : Journal of Scientific Papers*. 2022. Vol. 12, No. 5. С. 10–20.
 16. Салаш О. А., Георгадзе О. А. Часткова методика оцінювання стану колективної підготовки органів військового управління // *Збірник наукових праць військового інституту Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2022. № 77. С. 161–171.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2024

Methodological approach to justifying the prospective training system of the armed Forces of Ukraine under martial law

Annotation

The analysis of personnel training, combat, and operational training activities conducted in the Armed Forces of Ukraine from 2022 to 2024, alongside the evaluation of the achieved training levels of troops (forces), has revealed significant issues in the functioning of the Armed Forces' training system under martial law. These issues have resulted in discrepancies between the required and existing levels of preparedness (capabilities) and, overall, the combat readiness of the Armed Forces of Ukraine. This necessitates the adjustment and refinement of the current training system and the development of a prospective training system for the Armed Forces of Ukraine.

The development of a prospective training system for the Armed Forces of Ukraine under martial law requires scientific substantiation. However, existing methodologies primarily address individual aspects of research into operational, combat, and personnel training issues and do not encompass a comprehensive approach to examining the problems of the training system's functioning as a complex organizational system. These methodologies are insufficient tools for substantiating the pathways to create a prospective training system for the Armed Forces of Ukraine and its corresponding model.

This underscores the relevance of the research and the need to develop an improved (comprehensive) methodology for substantiating a prospective training system for the Armed Forces of Ukraine under martial law. The necessity of a detailed development of the algorithm for such a methodology and the model of the prospective training system underpins the prospects for further research in this chosen direction.

Keywords: armed forces training system; operational and combat training systems; personnel training; training subjects, objects, and resources; training level (proficiency); improved (comprehensive) methodology; model of the prospective training system; martial law.